

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária

A kereskedelmi jog története

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

1

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.

www.u-szeged.hu

www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A KURZUS ALAPADATAI

A tárgy jellege	kollokviummal záródó előadás
Tagozat	MAT-JN-17/EN
Tárgyfelelős tanszék	SZTE Állam- és Jogtudományi Kar Magyar Jogtörténeti Tanszék
Oktatók	Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár
Elérhetőség	6721 Szeged, Bocskai u. 10-12. 2. emelet 44. szoba Tel/Fax: (62) 544-412 E-mail: jogtort@juris.u-szeged.hu
Tantárgyi kreditpontok	5
Követelmények	az adott tantárgy követelményei a tantárgy coospace színterén

A TANANYAG ELSAJÁTÍTÁSÁHOZ JAVASOLT MÓDSZERTAN

1. Olvassa el a tantárgy alapadatait.
2. Ismerje meg a tantárgy követelményrendszerét.
3. Figyelmesen olvassa el az olvasóleckét.

Az olvasólecke feldolgozásához szükséges idő: kb. 35-40 perc

4. Az olvasólecke elsajátítását segíti a hozzátartozó videólecke.
5. Tanulmányozza a kötelező tananyag vonatkozó részeit. A tananyag elsajátításához segítséget nyújt az ajánlott irodalom.
6. Válaszoljon az önellenőrző kérdésekre.
7. Amennyiben további segítségre van szüksége a tananyag megértéséhez, akkor jelezze a tantárgy oktatójának.

Olvasólecke A kereskedők

A kereskedelmi jog alanya: a kereskedő.

A kereskedő fogalmának meghatározására két megoldás lehetséges

- materiális rendszer: a kereskedő fogalmát magára a kereskedelemre építi fel, azaz meghatározza a kereskedelem tárgyi körét;
- alaki rendszer: olyan ismertetőjegyeket sorol fel a törvény, amely alapján meg tudható, ki a kereskedő. pl. kereskedelmi testülethez kell tartozni, cégjegyzékbe való felvétel

A középkorban csak azt tekintették kereskedőnek, aki áru megszerzésével és azoknak természetben való továbbadásával foglalkozott. Ha már át/feldolgozták az árut, az nem volt kereskedő.

A kora újkorban már a materiális felfogás felé haladtak, mert, ha valahol nem volt céh, vagy nem volt cégbejegyzés, elegendő volt annak bizonyítása, hogy valaki kereskedelemmel foglalkozik.

Az ALR azt tekintette kereskedőnek, aki árukkal és váltóval főfoglalkozásként kereskedett.

„Freilich, wird Kaufmann eben, der genannt, der den Handel mit Waren oder Wechseln als sein Hauptgeschäft treibt.“

A Code de commerce tisztán materiális álláspontot foglalt el, mert mindenkit kereskedőnek tekintett, aki kereskedelmi ügyletekkel foglalkozott.

ADHGB is arra helyezi a hangsúlyt, hogy valaki iparszerűleg kereskedelmi ügyletekkel foglalkozzon.

„Als kaufmann im Sinne dieses Gesetzbuch ist anzusehen, wer gewerbmassig Handelsgeschäfte betreibt.“

A magyar törvények közül a reformkorban elkészült törvény az alaki rendszert követte, míg a kereskedelmi törvényünk a materiális rendszer szerint határozta meg a kereskedő fogalmát.

Kereskedő az, aki kereskedelmi címét **bejegyezteti** és kereskedéséről kereskedelmi könyvet vezet. (1840:XVI.tc. 1.§)

Kereskedő az, aki saját nevében, iparszerűen **kereskedelmi ügyletekkel** foglalkozik. (1875.XXXI.tc.1.§) (A kereskedelmi ügyleteket a törvény 258-259.§§ sorolják fel.)

1. természetes személy = az ember

2. jogi személy = kereskedelmi társaságok

A bejegyzés 1840-ben a váltótörvénytől, illetve az illetékes – a cég telephelye szerint – törvényhatóságnál, 1875-ben a kereskedelmi törvénytől történt.

- bejegyzett kereskedő / cégjegyzés: csak ő tekinthető teljes jogú kereskedőnek
- be nem jegyzett kereskedő:
  - a) elmulasztotta a bejegyzést,
  - b) nem lehet bejegyezni: kufárok, házaló, zsibárus, kocsmáros

5

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.

www.u-szeged.hu

www.szechenyi2020.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Hieronymus Bosch: A házaló

Jézus és a kufárok

A kereskedői minőségnek a kereskedelmi törvény szerint nem volt szükségszerű eleme a bejegyzés, vagy a kereskedői testülethez való tartozás. Ugyanakkor a törvény rendelkezett arról is, hogy a kereskedőnek be kell magát jegyeztetni. Ez azonban csak egy látszólagos ellentmondás, mert attól, hogy valaki nem jegyezteti be magát még kereskedőnek fog minősülni, csak a törvény által biztosított jogokat nem tudja érvényesíteni.

ilyen jogok:

- cég kizárólagossága/cégoltalom;
- a kereskedelmi könyvek bizonyító ereje;
- kikötés nélküli kamat vagy díj követelésének joga;
- megtartási jog le nem járt követelés alapján.

Ám 3. személy elé a törvényben előírt felelősséggel tartozik.

„Míg a bejegyzés meg nem történt, a kereskedő azon jogokban, amelyeket a jelen törvény a kereskedők részére megállapít, nem részesülhet, ellenben elvállalt kötelezettségeiért 3. személyek felé a jelen törvény szerint felelős.” (1875:XXXVII. tv. 16.§)

Cég = kereskedő saját neve, ez az üzleti név, amely alatt a kereskedő az üzletét folytatja és amelyet aláírásul is használt.

Cégér = már a középkorban is jelölték az iparosok és a kereskedők magukat az üzletre vagy az üzlet elé kihelyezett táblákkal. Minden szakmának megvolt az egyedi jele.

Az árú megjelölésére szolgáló **védjegy**nek a cégér volt az egyik történelmi elődje.

Cégbitorlás = ha valaki jogtalanul használja más üzleti nevét. A törvény a sértettet oltalomban részesíti. A bitorlót eltiltja más cégének használatától és kártérítés kötelezi.

Cégjegyzék = a királyi törvényszékek nyilvános lajstromot vezettek a bejegyzett kereskedőkről, *közhitelű nyilvántartás*.

Kereskedelmi könyv = üzleti könyv: minden kereskedőnek kötelező volt vezetni, amely a kereskedők számára bizonyító eszközként is szolgált.

ÖNELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Kit tekintünk kereskedőnek?
2. Milyen feltételeket határoztak meg a kereskedelmi törvénykönyvek a kereskedői minőség kapcsán?
3. Mit jelent a bejegyzés?
4. Mi a cég?
5. Mit tekintünk cégmentesnek?
6. MI a történeti elődje a védjegynek?
7. Mi a kereskedelmi könyv?
8. Kiket nem lehetett bejegyeztetni?

KÖTELEZŐ TANANYAG

Az előadáson elhangzottak.

Mezey Barna (szerk): Magyar jogtörténet. Osiris K., Budapest, 2007.

EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió támogatásával. Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

9

Szegedi Tudományegyetem

Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.

www.u-szeged.hu

www.szechenyi2020.hu

